

Водгук

на аўтарэферат дысертацыі Куц Аляксандры Аляксандраўны “Лексическая объективация понятия *ПОБЕДА* в языковой картине мира (на материале имён существительных английского, белорусского и русского языков)”, прадстаўленай на атрымманне вучонай ступені кандыдата філалагічных навук па спецыяльнасці 10.02.20 – параўнальна-гістарычнае, тыпалагічнае і супастаўляльнае мовазнаўства

Актуальнасць тэмы дысертацыйнага даследавання, сувязь з навуковымі і дзяржаўнымі праграмамі.

Нягледзячы па пэўную колькасць лінгвістычных даследаванняў, прысвечаных моўнай карціне свету, праблематыка супастаўляльнага разгляду лексічнага напаўнення выбраных для аналізу паняццяў ўсё яшчэ патрабуе далейшай працы. Датчыцца гэта і паняцця *перамога* (*победа*), якое даследуецца на матэрыяле трох розных па гісторыі станаўлення і функцыянавання еўрапейскіх моў – англійскай, беларускай і рускай. Спецыфіка семантычнага напаўнення назоўнікаў, што аб’ектывуюць паняцце *перамога* ў моўнай сістэме і ў тэкставай рэалізацыі мае важнае значэнне як для структурнай семантыкі, так і для лінгвістыкі тэкста. Тым больш гэта актуальна ў на час, калі імкліва пашыраецца семантычная варыяцыя гэтага паняцця, уключэнне яго ў аказіянальныя кантэксты газетна-публіцыстычнага стылю.

Актуальнасць тэмы дысертацыйнай працы Куц А. А. абумоўлена ў першую чаргу адсутнасцю ў сучасным беларускім мовазнаўстве спецыяльнага даследавання, прысвечанага лексічнаму канструяванню паняцця *перамога* ў параўнальна-тыпалагічным плане на матэрыяле тэкстаў трох розных моў. Вызначэнне слоўнай арганізацыі і спецыфікі тэкставага выкарыстання адзначанага паняцця ў англійскай, беларускай і рускай мовах з’яўляецца **актуальным** і ў сувязі з працэсам глабалізацыі сучаснага грамадства, пашырэннем міжнародных кантактаў у розных сферах сацыяльнай дзейнасці чалавека.

Ступень навізны вынікаў, атрыманых у дысертацыі, і навуковых палажэнняў, вынесеных на абарону.

Навуковая навізна вынікаў дысертацыйнага даследавання Куц А. А. у тым, што ў ім упершыню ў беларускім мовазнаўстве на матэрыяле сучасных тэкстаў газетна-публіцыстычнага стылю апошніх двух дзесяцігоддзяў XXI стагоддзя даследаваны лексічныя сродкі напаўнення паняцця *перамога* (*победа*) з улікам адрозных лінгвакультуралагічных рыс трох еўрапейскіх моў, вызначаны асаблівасці іх функцыянавання паводле семантыкі і прагматыкі.

У адпаведнасці з мэтай і задачамі даследавання сфармуляваны асноўныя палажэнні, вынесеныя на абарону, якія ў цэлым навукова абгрунтаваныя, падпарадкаваны асноўнай мэце работы і пацвярджаюцца яе

зместам. Змест даследавання ў цэлым адпавядае вызначаным мэце і задачам, якія вырашаюцца з дастатковай паўнотой і дакладнасцю.

Абгрунтаванасць і дакладнасць вывадаў і рэкамендацый, сфармуляваных у дысертацыі.

На аснове падрабязнага і рознабаковага аналізу спецыфікі лексіка-семантычных палёў “Victory”, “Перамога” і “Победа”, выяўлення агульнага і адрознага ў карэляцыі гэтых палёў, а таксама ядра і перыферыі адзначанага полевага канструкта з выкарыстаннем фрэймавага падыходу на аснове аналізу функцыянальных асаблівасцей лексічных адзінак аўтар дысертацыі робіць даставерныя і абгрунтаваныя вывады, якія з’яўляюцца пераканальнымі доказам асноўных палажэнняў, вынесеных на абарону. Дакладнасць заключных вывадаў, сфармуляваных у дысертацыі, абумовіла навукова абгрунтаваная інтэрпрэтацыя фактычнага матэрыялу.

Навуковая і практычная значнасць вынікаў і асноўных палажэнняў дысертацыі.

Атрыманыя вынікі дысертацыйнага даследавання маюць несумненную **навуковую значнасць** – яны ўносяць пэўны ўклад у далейшую распрацоўку ў беларускім мовазнаўстве тэорыі міжмоўнага ўзаемадзеяння, асвятляюць праблему сучаснай тыпалогіі камунікавання, ролі і месца лексічных сродкаў у гэтым працэсе. Тэарэтычныя вывады даследавання могуць быць карыснымі ў працэсе далейшага вывучэння асаблівасцей фарміравання, функцыянавання і перспектывы развіцця міжмоўнай камунікацыі, пры ўвучэнні нацыянальна-культурнай спецыфікі адзінак мовы і тэкста ў супастаўляльна-параўнальным аспекце.

Практычная значнасць вынікаў і асноўных палажэнняў дысертацыі ў тым, што яны могуць быць выкарыстаны ў практыцы выкладання адпаведных моў, пры распрацоўцы вучэбных курсаў лекцый і семінараў па тэорыі міжмоўнай і міжкультурнай камунікацыі, пры напісанні дыпломных, магістарскіх і кандыдацкіх работ студэнтамі, магістрантамі і аспірантамі-філолагамі, а таксама пры падрыхтоўцы ідэаграфічных і тэматычных слоўнікаў.

Апублікаванасць вынікаў дысертацыі.

Змест дысертацыйнага даследавання, яго асноўныя палажэнні і вынікі дастаткова поўна адлюстраваны ў 19 публікацыях аўтара, у тым ліку ў 4 артыкулах у рэцэнзаваных перыядычных выданнях, рэкамендаваных ВАК Беларусі, 15 артыкулах у зборніках навуковых прац і публікацыях у матэрыялах навуковых канферэнцый. Публікацыі выкананы без суаўтарства.

Заўвагі і пытанні.

1. У аўтарэфераце не адзначаецца факт дастаткова частага выкарыстання ў сучасных тэкстах публіцыстычнага стылю лексемы **ВІКТОРЫЯ** (як у кірыліцкім, так і ліцінаграфічным напісаннях). Ці сустракаліся такія выпадкі ўжывання гэтай адзінкі аўтару дысертацыі?

2. У помніках старабеларускага пісьменства ВІКТОРИЯ фіксуецца з 1684 г., ПЕРЕМОЖЕНЬЕ – з 1596 г., ПОБЕДА – з XIV ст. У будучым можна было б звярнуць увагу на гісторыю выкарыстання гэтых адзінак у адпаведных мовах.

Адпаведнасць дысертацыі спецыяльнасці і галіне навук, па якіх яна прадстаўлена да абароны.

Дысертацыйнае даследаванне, як вынікае з аўтарэферата Куц Аляксандры Аляксандраўны, выканана па спецыяльнасці 10.02.20 – параўнальна-гістарычнае, тыпалагічнае і супастаўляльнае мовазнаўства, галіна навук – філалагічная.

Прадмет і аб'ект даследавання, асноўныя палажэнні, вынесеныя на абарону, навуковая інтэрпрэтацыя фактычнага матэрыялу, як і ўвесь змест дысертацыі, адпавядае спецыяльнасці і галіне навук, па якіх дысертацыя рэкамендавана да абароны.

У адпаведнасці з пп. 19-20 “Палажэння аб прысуджэнні вучоных ступеней і прысваенні вучоных званняў” Куц Аляксандра Аляксандраўна заслугоўвае прысваення вучонай ступені кандыдата філалагічных навук па спецыяльнасці 10.02.20 – параўнальна-гістарычнае, тыпалагічнае і супастаўляльнае мовазнаўства за :

– вызначэнне спецыфікі назоўніка ў структуры лексіка-семантычных палёў “Victory”, “Перамога” і “Победа” ў англійскай, беларускай і рускай мовах на матэрыяле лексікаграфічных крыніц і тэкстаў газетна-публіцыстычнага стылю апошніх дзесяцігоддзяў XXI ст;

– выяўленне ядра і перыферыі полевага канструкта “Victory”, “Перамога” і “Победа” на падставе аналізу функцыянальных асаблівасцей лексічных адзінак, устанаўленне агульнага і спецыфічнага ў карэляцыі аналізуемых лексіка-семантычных палёў.

Прафесар кафедры беларускага мовазнаўства

Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта

доктар філалагічных навук

прафесар

М. Р. Прыгодзіч

01.06.2024 г.

